

BIULETYN KOWIEŃSKI**W I L B I**

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3.

Nr.

Dnia 15 czerwca 1932 r.

681.

T r e ś ć n u m e r u :**I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.**

Dział.Str.

K r o n i k a .

1. Nowy poseł litewski w Pradze.-	I.	1.
2. IX-ty kongres zbliżenia litewsko-łotewskiego.-	"	"
3. Głos angielski o Litwie.-	"	"
4. Dokoła wymiany więźniów między Litwą a Polską.-	"	"
5. Nowy poseł norweski w Litwie.-	"	"
6. Interwencja posła niemieckiego w litewskim M.S.Z.	"	"
7. Druga nota angielska w sprawie floty handlowej.-	"	"

**III. ZAGADNIENIA POLITYKI WENNETRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.**

7. "Lietuvos Aidas" o zjeździe tautininków.-	III.	"-2.
8. Przemówienie Smetony na walnym zjeździe tautininków.-	"	2.

K r o n i k a .

9. Ogólny zjazd tautininków.-	"	"
10. Okólnik w sprawie krewnych urzędników.-	"	3.
11. Podróż M. Yczasa do Wilna.-	"	"
12. Książki prof. Voldemarasa.-	"	"
13. Dementi w sprawie nowych procesów Petrulisa.-	"	"
14. Prezes Izby Sportowej.-	"	"
15. Dzień "Żelaznego Funduszu Wileńskiego".-	"	"
16. Poświęcenie sztandarów tautininków.-	"	"
17. Wajcziunas w polskim języku.-	"	"
18. Wydalenie z Kowna.-	"	"
19. Komitet akademicki uniwersytetu kowieńskiego do spraw kłajpedzkich.-	"	"

--:0§0:--

- : -

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

Nowy poseł litewski w Pradze "Siegodnia" /164/: Posłem litewskim w Pradze mianowany został dotychczasowy poseł w Helsingforsie dyrektor Dep.Administracyjnego M.S.Z. Auksztolis. Na miejsce Auksztolisa w M. Spr.Zagr. mianowany został b.poseł w Rydze i Londynie Bizauskas.

IX - t y k o n g r e s z b l i ż e n i a l i t e w s k o - l o t e w s k i e g o "Siegodnia" /163/: 14 b.m. otwarty został w Rydze IX-ty kongres zbliżenia lotewsko-litewskiego. Delegacja litewska powitana została bardzo uroczystie na dworcu. Na czele delegacji stał p.Raupis, prezes t-stwa zbliżenia litewsko-lotewskiego.

Kongres się odbył przy udziale poselstwa litewskiego w Rydze w pełnym składzie z posłem Dailide na czele, prezesa t-stwa zbliżenia lotewsko-estońskiego Alberinga, b.burmistrza Tallina Wilsona i t.d. Podczas przemówień mówcy podkreślali konieczność nauki języka litewskiego i lotewskiego, dowodząc, że łączność kulturalna pociągnie za sobą zbliżenie na gruncie gospodarczym.

G ł o s a n g i e l s k i o L i t w i e "Echo" /159/: Angielski Departament Handlu Zagranicznego wydał komunikat angielskiego chargé d'affaires Prestona w sprawie sytuacji gospodarczej Litwy w 1931 r. Preston dochodzi do wniosku, że Litwa, jako kraj rolniczy pomyślnie walczy z kryzysem gospodarczym dzięki rozumnej polityce ekonomicznej.

D o k o ła w y m i a n y w i ę ź n i ó w m i ę d z y L i t w ą a P o l s k ą "Echo" /160/: Władze polskie zdecydowały zwrócić się do międzynarodowego Czerwonego Krzyża z prośbą o pośrednictwo w sprawie wymiany więźniów między Polską a Litwą. W więzieniach polskich znajduje się obecnie około 30 Litwinów.

N o w y p o s e ł n o r w e s k i w L i t w i e "Lietuvos Aidas" /Nr.131/: 12 b.m. przybył do Kowna nowy poseł norweski p.Jakheln.

I n t e r w e n c j a p o s ł a n i e m i e c k i e g o w l i t e w s k i e m M . S . Z . "Lietuvos Žinios" /131/: Rozeszły się ostatnio pogłoski o zaistnieniu na Litwie tendencji zakładów państwowych i społecznych do nieczynienia zakupów w firmach niemieckich oraz niepowierzenia prac budowlanych Niemcom. W związku z tem poseł niemiecki w Kownie p.Morath zwrócił się do litewskiego M.S.Z. i konferował blisko godzinę z min.Zauniusem, starając się o wyjaśnienie faktycznego stanu rzeczy.

D r u g a n o t a a n g i e l s k a w s p r a w i e f l o t y h a n d l o w e j "Liet.Žinios" /Nr.131/: W maju r.b. rząd angielski wręczył rządowi litewskiemu notę w sprawie floty organizowanej przez spółkę angielsko-litewską. Anglja w nocy swej zajęła w stosunku do tworzenia floty przez spółkę angielsko-litewską stanowisko negatywne.

Obecnie rząd angielski wręczył rządowi litewskiemu drugą notę w tej samej sprawie, podkreślając, że na podstawie not wymienionych między Litwą i Anglją w dn.6 maja 1923 r. statki angielskie na wodach litewskich i litewskie na wodach angielskich winny być traktowane jednakowo. Wobec tego zaś, że "Maistas" jest zakładem rządowym, przeto statki "Maistasa" na wodach litewskich nie będą jednakowo traktowane ze statkami angielskimi. Ponadto Anglicy dowodzą, że ich flota handlowa niemal całkowicie została z morza Bałtyckiego wyparta.

Wskutek angielskiej interwencji projekt organizowania floty przez spółkę litewsko-angielską nie dojdzie do skutku.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WENNETRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"L i e t u v o s A i d a s" o z j e ź d z i e t a u t i n i n k ó w "Lietuvos Aidas" Nr.130 z 11.VI.32 r.Art.p.t."Zjazd tautininków". Streszczenie:

Cały ogół litewski poświęca wiele uwagi walnym zjazdom tautininków. Dzieje się to dlatego, że na czele tautininków stoi prezydent

państwa. W związku z tem rola tautininków w państwie jest obecnie podwójnie doniosła. Rozumieją to wszyscy.

Tegoroczny zjazd walny tautininków odbywa się pod znakiem czystej atmosfery. Przedtem tautininkowie stykali się z dużemi trudnościami, to też zjazdy walne odbywały się nieraz w atmosferze zagęszczonej. Dzięki jednak autorytetowi prezydenta Smetony tautininkowie pokonali szczęśliwie trudności i mocno się skonsolidowali. Zasluga za to spada też na prezesa związku p.Tubelisa, który, będąc pochłonięty pracami państwowymi znajduje jednak czas na współpracę z narodowym społeczeństwem. W związku z tem p.Tubelis jest dzisiaj bardzo w kraju popularny.

Sprawa ideologii politycznej jest dziś aktualne wszędzie, a więc również i na Litwie. Jednem z najważniejszych zadań tautininków jest pogłębianie narodowych ideałów politycznych i szerzenie ich we wszystkich warstwach społeczeństwa.

Przemówienie Smetony na walnym zjeździe tautininków. "Lietuvos Aidas" 131 z 13.VI.32 r.
Streszczenie:

Wczekiwany na Litwie w roku ubiegłym kryzys już przyszedł, dając znać o sobie zmniejszeniem dochodów państwa, redukcją płac urzędniczych, słabszym obrotem w gospodarce prywatnej, obniżeniem cen na produkty rolne, zmniejszeniem się obiegu pieniężnego.

Kryzys dotknął wszystkie kraje. Środki zaradcze na kryzys muszą być przeto powszechne. Winę za kryzys ponosi polityka. Zrozumiały to pierwsze Włochy. Mussolini zajął się energicznie zwalczaniem zła. Za przykładem faszystów włoskich idą narodowi socjaliści niemieccy. Jednak naśladowanie faszyzmu tak, jak kopjowanie parlamentaryzmu angielskiego byłoby rzeczą błędną. Faszyzm jest sprawą narodową.

Nie jest tajemnicą, że litewskiemu związkowi tautininków odpowiada obecny ustrój polityczny Włoch. Litwa sparzyła się na liberalizmie i winna szukać nowych dróg ustroju politycznego. Powrót do liberalizmu byłby powrotem do tego, co było w 1926 r., czyli byłby recydywą choroby politycznej. Z drugiej strony jednak niepodobna sobie wyobrazić na Litwie pogodnego nieba włoskiego. Litwini powinni stworzyć swoisty system rządowy, system narodowy, t.zn. system wpływający z warunków życia litewskiego. Litwinom należy także wychować swe społeczeństwo, by się otrząsnąć z przestarzałych tradycji liberalizmu i stanąć na własnych podstawach. Zasady mogą być włoskie, lecz twór litewski. Od Włoch można wiele się nauczyć, lecz ślepo iść za nimi niepodobna.

Potrzebny jest dla związku tautininków poważnie przemyślany program. Nie jest to jednak praca jednego roku. Program taki wymaga wiele czasu, a jeszcze więcej pracy. Program nie jest sprawą jednostki, a tylko zbiorowości. Przedewszystkiem trzeba wytknąć ogólne zasadnicze punkty programu. Tautininkowie liczą dzisiaj więcej inteligentów niż przed kilku laty. Niech ci inteligenci pracują, myślą, niech więcej czytają i więcej piszą w teoretycznych sprawach polityki, na których Litwie zależy, jednocześnie narodowe organizacje litewskie wychowują się same i wychowują innych pod względem politycznym, wykonując pracę, której się podjęły. Więcej pracy.

K r o n i k a .

Ogólny zjazd tautininków. "Dzień Kowieński"/131/: 11 czerwca rozpoczął się w Kownie ogólnokrajowy zjazd partji tautininków. Na zjazd przybyło przeszło 300 delegatów. Zjazd otworzył premier Tubelis. Do prezydium zostali obrani Świłsas, Dumbrys, Kaweckas, Morkūnas i Gudinskas. Jako przewodniczącego wybrano Świłsasa.

Z wielką mową wystąpił prezes związku narodowców prezes ministerstwa p.Tubelis. W mowie tej poruszał premier Tubelis jedynie kwestje polityki ekonomicznej. Na zjazd przybył też prezydent państwa Smetona, który wygłosił mowę poświęconą partji tautininków.

Następnie wygłosił przemówienie w sprawie polityki zagranicznej minister S.Z. Zaunius.

Dalej odbyły się wybory do komitetu centralnego, którego liczba członków została zwiększona z 7 do 10-ciu. W skład komitetu centralnego weszli: premier Tubelis, min.Komunikacji Wilejszys, min.Oświaty Sz:

kenis, dyrektor Departamentu Ogólnego M.Oświaty Żukas, dyr.Dep.Ochrony Obywatelskiej Novakas, dyr.spółki "Maistas" Lapenas, delegaci z prowincji Juczias, Germanas, Bunga i b.naczelnik powiatu kowieńskiego Matulewiczius.

Okólnik w sprawie krewnych urzędników. "Echo" /Nr.160/: M.Finansów rezeszło okólnik do wszystkich instytucyj w sprawie zbierania informacji odnośnie urzędników, których krewni i członkowie rodzin również służą. Okólnik ten ma prawdopodobnie na celu redukcje osób, których członkowie rodzin mają posady.

Podróż M. Yczasa do Wilna. "Echo" /160/: W tych dniach udał się do Wilna litewski działacz społeczny i b.minister Finansów Marcin Yczas, który zbiera materiały dla wydania książki o powstaniu Państwa Litewskiego.

Książki prof.Voldemarasa. "Echo" /Nr.160/: Jak słyhać, prof.Voldemaras zawarł umowę z francuską firmą wydawniczą w sprawie wydania dwóch jego książek o kwestji wileńskiej i kłajpedzkiej w jęz. francuskim.

Dementi w sprawie nowych procesów Petrulisa. "Echo" /160/: Jak podaje "Sekmadienis" Prokuratura Trybunału Najwyższego żadnych nowych spraw sądowych b.ministrowi Finansów i premierowi Petrulisowi nie wytacza.

Prezes Izby Sportowej. "Echo" /Nr.160/: Prezesem nowopowstającej państwowej Izby Sportowej ma zostać dr.A.Jurgelonia, obecny referent sportowy przy M.Oświaty. Izba Sportowa funkcjonować zacznie jesienią r.b.

Dzień "Żelaznego Funduszu Wileńskiego". "Lietuvos Žinios" /Nr.132/: Dzień 28 sierpnia będzie w r.b. dniem "Żelaznego Funduszu Wileńskiego". Dzień ten wybrano, gdyż przypada w nim rocznica wkroczenia wojsk litewskich do Wilna /26 sierpnia 1926/. Fundusz ten liczy już obecnie przeszło 22 tys.litów. Spodziewać się należy, że w r.b. conajmniej pół miliona obywateli Litwy nabędzie "paszporty wileńskie" w cenie 10 do 20 centów i złoży na fundusz conajmniej 100 tys.litów.

Poświęcenie sztandarów tautininków. "Lietuvos Aidas" /131/: 12 b.m. w Bazvlicie witoldowej w Kownie poświęcono 16 sztandarów oddziałów partji tautininków. Akt ten odbył się w obecności prezesa związku premjera Tubelisa i innych dygnitarzy państwowych.

Wajcziunas w polskim języku. "Dzień Kowieński" /Nr.130/: Jak podaje "Lietuvos Aidas" dyrekcje teatrów wileńskich i krakowskich zamówiły za pośrednictwem korespondenta pism polskich dr.Wirsubskiego /w Niemczech/ u więźnia politycznego, odbywającego karę w kowieńskim więzieniu Wacława Zaleskiego tłumaczenie na język polski komedji litewskiego dramaturga Piotra Wajcziunasa p.t."Próżne usiłowania". Utwór ten ma się ukazać na scenach polskich już w przyszłym sezonie.

Wydalenie z Kowna. "Dzień Kowieński" /Nr.130/: Z rozporządzenia komendanta miasta zostali wydaleny z Kowna na cały czas trwania stanu wojennego członek komitetu centralnego partji socjaldemokratycznej Markelis do pow.jezioroskiego i sekretarz centr.biura związków zawodowych Płaczakis do pow.birżańskiego. Obaj ^{byli}aresztowani za nawoływanie robotników do ogłoszenia strajku. Podobna agitacja jest w Litwie wobec stanu wojennego wzbroniona.

Komitet akademicki uniwersytetu kowieńskiego do spraw kłajpedzkich. "Dzień Kowieński" /131/: Przedstawicielstwo studentów Uniwersytetu kowieńskiego zwołało niedawno zebranie przedstawicieli wszystkich organizacyj studenckich, którzy obrali komitet w składzie 7 osób. Zadaniem komitetu jest obrona spraw Kraju Kłajpedzkiego. Komitet rozważył i zatwierdził statuty nowej organizacji.-

B7